

Drogi słuchaczu kl. II semestru IV, przeczytaj poniższe fragmenty dwóch tekstów źródłowych, a następnie odpowiedz na pytania (znajdziesz je pod każdym z tekstów).
Proszę pamiętać o formalnych wymaganiach pracy!

Tekst źródłowy nr 1

My, Rady Stanu, szlachta i rycerstwo Królestwa Polskiego, narodów polskiego i litewskiego, niemniej z Rusi, Prus, Żmudzi, Mazowsza Inflant, tudzież ze wszystkich innych prowincji i ziem do tej Rzeczypospolitej należących, to sobie głównie niniejszym pismem czyli dyplomem zastrzegamy, aby przyszły nasz książę i pan świeżo przez nas obrany był obowiązany dać nam przywilej czyli pismo, przez które by niżej wyrażone artykuły zawierające w sobie pewne nasze prawa i prerogatywy zostały uznane i zatwierdzone, a to w sposób następujący: [...]

(1) Iż za żywota naszego my i potomkowie nasi królowie polscy [...] nie mamy mianować ani obierać, jakiego składać żadnym sposobem ani kształtem wymyślonym króla, na państwo sukcesora naszego sadzać

, a to dlatego, aby zawdy wiecznymi czasy po zejściu naszym i potomków naszych wolne obieranie zostawało wszem stanom koronnym; dla czego

i tytułu dziedzica używać nie mamy ani potomkowie nasi królowie polscy. [...]

(3) A w sprawach koronnych, które się dotyczyć będą osoby naszej i dostojęństwa naszego, poselstw do krajów cudzych wysyłanych i cudzych także poselstw słuchania i odprawowania, wojsk jakich albo żołnierzów zbierania albo przyjmowania, my i potomkowie nasi nic zaczynać i czynić nie mamy bez rady rad koronnych obojga narodu, spraw sejmowi należących w niczym nie naruszając [...].

(9) Sejm walny koronny we dwie lecie najdalej ma być składan, a gdzieby tego była pilna a gwałtowna potrzeba Rzeczypospolitej, tedy za radą

panów Rad obojga państwa jako czas i potrzeba Rzeczypospolitej przynosić będzie, powinni go składać będziemy, a dłużej go dzierżeć nie mamy najdalej do sześciu niedziel. A przed takowymi sejmami w Polsce wedle zwyczaju, a w Litwie wedle statutu Wielkiego Księstwa Litewskiego sejmiki powiatowe być mają, jako w Kole i w Korczynie sejmik sławny bywa, także w Litwie i w Wołkowisku główny sejmik być ma; na które sejmiki przez posły swe potrzeby przypadłe zwykłym obyczajem oznajmiać mają. [...]

(17) Osobliwie to warujemy, iż podatków ani poborów żadnych w imionach naszych królewskich i rad duchownych, także ceł nowych miast naszych w Polsce i Wielkim Księstwie Litewskim, i we wszystkich! ziemiach naszych do Korony należących składać i postanawiać nie mamy bez zwolenia wszech stanów na sejmie walnym; ani też monopola rzeczy tych, które z państw koronnych tak polskich jako litewskich pochodzą, ustawiać i dopuszczać nie mamy. [...]

(21) A jeśliśmy (czego Boże uchowaj) co przeciw prawom, wolnościom, artykułom, kondycjom wykroczyli albo czego nie wypełnili, tedy bywatele koronni obojga narodu od posłuszeństwa i wiary nam powinnej wolne czyniemy i panowania.

1. Podaj nazwę i czas powstania dokumentu.

2. Jakie zobowiązania nakładała szlachta na króla.

3. O jakich kompetencjach sejmiku Rzeczypospolitej w XVI wieku wspomina dokument.

Tekst źródłowy nr 2

I. W imię Pańskie, Amen. Ku wiecznej pamięci sprawy niżej opisanej. [...]

3. Iż już Korona i Wielkie Księstwo Litewskie jest jedno nierozdzielone i nieróżne ciało, a także nieróżna, ale jedna spólna Rzeczpospolita która się ze dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła.

4. A temu obojemu narodowi, żeby już wiecznymi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden król spólny rozkazywał, który spólnymi głosy Polaków i od Litwy obran, a miejsce obierania w Polsce, a po tym Królestwo Polskie pomazan i koronowan w Krakowie będzie, któremu obieraniu wedle przywileju Aleksandrowego niebytność której strony przeszkadzać nie ma, albowiem powinny et ex debito [z obowiązku] rady i wszystkie stany Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego wzywane być mają. [...]

7. A przy koronacyi nowego króla mają być przez króla koronowanego poprzysiężone i zaraz confirmowane [zatwierdzone] na jednym liście i jednymi słowy na wieczne czasy prawa, przywileje i wolności poddanych wszystkich obojga narodów i państw tak złączonych.

8. Sejmy i rady tej obój naród ma zawsze mieć spólne koronne pod królem polskim panem swym i zasiadać tak panowie między panami osobami swemi jako postowie między posły i radzić o spólnych potrzebach tak na sejmie jako i bez sejmu w Polsce i na Litwie.

- 1. Podaj nazwę wydarzenia historycznego opisanego w tekście, w jakich okolicznościach historycznych do niego doszło.**
- 2. Jakie instytucje łączyły Koronę i Litwę.**
- 3. Wyjaśnij pojęcie: unia realna.**

Powodzenia
Mariusz Gbur